

Odber spúta

Spútum – je hlienovitý sekrét, ktorý treba rozlišovať od slín- produktu slinných žliaz. Pri odbere spúta musí pacient vypudiť hlien z pľúc do zbernej nádoby a to úsilným alebo spontánnym kašľom. Spútum sa odoberá

- prvé ranné ešte pred hygienou ústnej dutiny
- spútum zbierané 1-2 hodiny
- zbierané 24 hodín
- prvé ranné spútum 3x po sebe (= 3 dni)

Pomôcky

- plastové zberné nádoby s širším hrdlom a uzáverom na závit
- označenie na nádobku (meno pacienta, r.č., odd., typ vyšetrenia)
- dezinfekčný prostriedok a tampóny na ošetrovanie spútovej po odbere
- emitná miska
- rukavice
- pomôcky na hygienu d.ú.

Pracovný postup

- informujte pacienta o spôsobe odberu. Ak má pri kašľaní bolesti, poučte ho o technikách uľahčujúcich vykašliavanie a o technikách obmedzujúcich bolesť (napr. ak je po operácii, na operačnú ranu si môže pritlačiť ruku alebo vankúš)
- požiadať pacienta, aby zhlboka dýchal, po nádychu vykašľal spútum do nádoby (15 – 30ml spúta). Ak nie je dostatočne zručný pri manipulácii s odberovou nádobou, poskytnite mu pomoc a asistujte mu.

- posúďte spútum fyzikálne

množstvo – či je dostatočné pre vyšetrenie, zvýšené množstvo pri zápaloch

konzistenciu – vodnaté alebo husté, hlienové

farbu – bielo-žltkasté, zeleno – žlté pri zápaloch, ružové až červené pri nádorovom procese pľúc, pri gangréne hnedé.

zápach – pri zápalových ochoreniach rybací, pri gangrénach alebo pokročilom nádore

hnilobný.

- ihneď uzatvorte nádobu (zabráňte prenikaniu patogénov do okolia).
- oprite povrch nádoby tampónom s dezinfekčným roztokom.
- ponúknite pacientovi hygienu ústnej dutiny, výplach ústnou vodou...
- zaznamenajte do ZD odber a vyjadrenia pacienta.

Spôsoby získania spúta

- spontánnym alebo úsilným kašľom*
- indukovaným kašľom* – pacient inhaluje 15% roztok NaCl a destilovanej vody počas 2 – 3 minút. Po 15 – 30minútach od inhalácie požiadať pacienta, aby vykašľal spútum. Toto spútum je vodnatejšie, treba označiť na žiadanke, že ide o spútum získané indukovaným kašľom.
- nazofaryngeálnym odsávaním* – spútum sa odoberie z odsávacieho katétra
- posturálnou drenážou* - pacient sa rôzne polohuje, spútum sa dostane z rôznych pľúcnych segmentov gravitáciou na miesta, odkiaľ sa ľahšie vykašle.
- perkusiou* – poklepom. Silné poklepávanie po koži (cez uterák alebo oblečenie, inak je výkon veľmi nepríjemný až bolestivý). Prsty a palec tvoria „misku“, poklepáva sa chrbát v oblasti pľúc, od dolných častí k horným, 12 minút.

Vyšetrenie spúta

Fyzikálne na oddelení

Mikroskopické vyšetrenie v laboratóriu – po nátere vzorky na sklíčko sa hodnotia baktérie, lymfocyty.....pod mikroskopom

Mikrobiologické vyšetrenie – kultivácia baktérií a citlivosť na antibiotiká (na žiadanke označíme K+C) = *bakteriologické vyšetrenie*. Odoberá sa pred začatím antibiotickej liečby, prvé ranné spútum. Na vyšetrenie *mykobaktérií* (aj Bacil Kochov – BK – je mykobaktérium) sa odoberá spútum 3x po sebe (prvé ranné spútum 3dni), alebo sa zbiera 24 hodín.

Cytologické vyšetrenie – kvalita a tvar buniek (nádorové bunky), bunky BK, ...